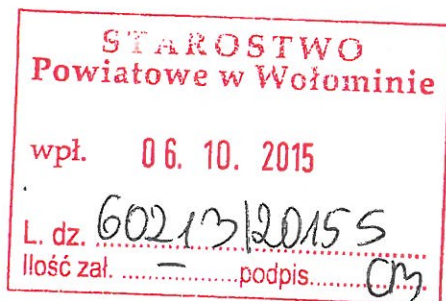

WOJEWODA MAZOWIECKI

Warszawa, 30 września 2015 r.

WPS-IX.431.2.14.2015.BKB

Pan
Kazimierz Rakowski
Starosta Wołomiński
Starostwo Powiatowe
w Wołominie
ul. Prądyńskiego 3, 05-200 Wołomin

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 197b ust. 1 w związku z art. 186 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015 r. poz. 332, z późn. zm.), zwanej dalej ustawą oraz zgodnie z *Planem Kontroli Zewnętrznych MUW na rok 2015* kontrolerzy: Wiesława Puciłowska – Kierownik Oddziału do spraw Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej i Beata Kosmalska-Balik - starszy inspektor wojewódzki Wydziału Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie przeprowadzili w dniach 22 - 25 września 2015 roku kontrolę problemową w Starostwie Powiatowym w Wołominie, z siedzibą w Wołominie przy ul. Prądyńskiego 3.

Zakres kontroli obejmował sposób organizacji i realizacji przez powiat zadań wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w okresie od 1 stycznia 2014 r. do dnia kontroli.

Nawiązując do ustaleń przedstawionych w arkuszu kontroli, podpisanym przez przedstawiciela powiatu bez zastrzeżeń w dniu 29 września 2015r., przekazuję wystąpienie pokontrolne.

Wojewoda Mazowiecki **pozytywnie z uchybieniami** ocenił sposób organizacji i realizacji przez powiat zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w tym:

1. obowiązek opracowania i realizacji 3-letniego powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej, zawierającego między innymi limit rodzin zastępczych zawodowych;
2. zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;

3. organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą;
4. tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;
5. prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
6. organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
7. organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej;
8. wyznaczenie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej;
9. prowadzenie rejestru danych, o którym mowa w art. 46 ustawy;
10. realizację obowiązku wynikającego z art. 38b ustawy.

1. Obowiązek opracowania i realizacji 3-letniego powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej, zawierającego między innymi limit rodzin zastępczych zawodowych

Na dzień kontroli program nie był przyjęty uchwałą rady powiatu. W zakresie wykonania obowiązku wynikającego z art. 180 pkt 1 ustawy wyjaśnił Pan Starosta, że 18 sierpnia 2015r. Zarząd Powiatu Wołomińskiego podjął Uchwałę Nr V-209/2015 w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych dotyczących „Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015 – 2017”. Podczas posiedzenia Zarządu Powiatu Wołomińskiego 8 września br. został przyjęty jednogłośnie raport podsumowujący konsultacje społeczne. Projekt Uchwały Rady Powiatu Wołomińskiego wraz z „Powiatowym Programem Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015 – 2017” decyzją zarządu został przekazany do uzupełnienia o kwestię dotyczącą przekształcenia Domu Dziecka w Równem zgodnie z art. 230 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Po uzupełnieniu ww. zagadnienia w dniu 15 września Zarząd Powiatu Wołomińskiego jednogłośnie przyjął projekt uchwały wraz z „Powiatowym Programem Rozwoju Pieczy Zastępczej”, który zostanie przedstawiony na październikowej sesji Rady Powiatu.

2. Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych

Z ustaleń kontroli wynika, że zadanie realizowane było prawidłowo, a w 2014 r. liczba dzieci umieszczona w pieczy zastępczej ogółem wynosiła 375, poza terenem powiatu umieszczonych było

26 dzieci (stan na 31.12.14 r.). Powodem umieszczeń dzieci w pieczy zastępczej była bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych powiązana z uzależnieniem rodziców, głównie od alkoholu oraz sieroctwo i półsieroctwo dzieci. W 2014 r. spośród 26 dzieci przebywających w pieczy zastępczej na terenie innych powiatów, dwóch wychowanków było umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej, w której miesięczny koszt utrzymania jednego wychowanka przekraczał 5 000 zł.¹ W 2014 roku na terenie powiatu funkcjonowało ogółem 201 rodzin zastępczych (w tym 3 rodzinne domy dziecka), które obejmowały opieką 295 dzieci.

W 2015 roku (stan na 31 sierpnia) liczba dzieci w pieczy zastępczej wynosiła ogółem 389 wychowanków, z czego poza terenem powiatu umieszczonych było 25 dzieci, natomiast powiat wołomiński zapewniał pieczę zastępczą 88 dzieciom z innych powiatów². W 2015 roku funkcjonowało 124 rodzin zastępczych, w tym 4 rodzinne domy dziecka.³

3. Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą

Wychowankom opuszczającym pieczę zastępczą w 2014 roku:

1. przyznawano pomoc na: kontynuowanie nauki 63 osobom, usamodzielnienie 8 osobom, zagospodarowanie 13 osobom;
2. udzielono pomocy w uzyskaniu: odpowiednich warunków mieszkaniowych 5 osobom oraz 10 osób otrzymało wsparcie w postaci działań wspierających w znalezieniu zatrudnienia;
3. pomoc prawną i psychologiczną zapewniono 10 osobom usamodzielnianym.

W 2014 r. i 2015 r. 10 pełnoletnich wychowanków objętych programem usamodzielnienia i 16 małoletnich wychowanków przebywających w pieczy zastępczej brało udział w projekcie „Okno na świat” w ramach POKL. Młodzież podczas warsztatów i treningu pracy doskonaliła umiejętności radzenia sobie z zaplanowaniem ścieżki zawodowej, aktywnego poszukiwania pracy oraz miała możliwość uczestniczyć w wyjazdowym obozie z warsztatami kompetencji i umiejętności społecznych.

Uchwałą Nr VII-73/2015 Rady Powiatu Wołomińskiego z 28 maja 2015 r. w sprawie: wysokości pomocy na zagospodarowanie dla osób usamodzielnianych, ustalono wysokość pomocy na zagospodarowanie dla osoby usamodzielnianej na kwotę nie wyższą niż 4 941 zł. Wysokość

¹ Liczba dzieci z powiatu wołomińskiego umieszczona w pieczy zastępczej na terenie innych powiatów w 2014 i 2015 roku, przedstawiona została w załączniku nr 1 do arkusza kontroli, tabeli 5 i tabeli 7.

² Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w 2014 i 2015, w tym liczba dzieci z uwzględnieniem gminy pochodzenia, przedstawione zostało w załączniku nr 1 do arkusza kontroli, tabeli 1 i tabeli 2.

³ Rodzinna piecza zastępcza – liczba rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka z dziećmi, przedstawiona została w załączniku nr 1 do arkusza kontroli, tabeli 3 i tabeli 4.

przyznanej pomocy jest uzależniona od sytuacji mieszkaniowej, dochodowej, majątkowej lub osobistej osoby usamodzielnianej. Wykonanie uchwały powierzono Zarządowi Powiatu.

4. Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych

W 2014 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie, zwane dalej Centrum, przeprowadziło kampanie poszukiwania kandydatów na rodziców zastępczych, których następnie przeszkoliło w okresie 18.02.2014 r. do 14.05.2014 r. oraz 11.09.2014 r. do 14.01.2015 r. Łącznie w szkoleniach uczestniczyło 19 osób.

W 2015 r. (stan na 31 sierpnia) na terenie powiatu wołomińskiego funkcjonowały 4 rodzinne domy dziecka, które opieką objęły 29 dzieci.

Zarząd Powiatu Wołomińskiego z 13 lipca 2012 r. Uchwałą Nr IV-154/2012 i Nr IV-155/2012 przyjął zasady: przyznawania pomocy na remont i utrzymanie lokalu mieszkalnego, w którym prowadzony jest rodzinny dom dziecka lub pełni pieczę rodzina zastępcza oraz przyznawania pomocy na realizację pieczy zastępczej (Uchwałą Nr IV-150/2013 Zarządu Powiatu Wołomińskiego z 10 lipca 2013 roku wprowadzono zmiany do treści uchwały nr IV-155/2012). Wykonanie uchwał powierzono Dyrektorowi Centrum.

W 2014 r. i 2015 r. (stan na 31.08.15 r.) nie funkcjonowały rodziny pomocowe.

5. Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym

Powiat wołomiński prowadzi 5 placówek opiekuńczo-wychowawczych:

- jedną placówkę opiekuńczo-wychowawczą typu socjalizacyjnego:
Dom Dziecka w Równem, gm. Strachówka - typu socjalizacyjnego, powołana od 01.01.1999 r., zezwolenie Nr 70/2011 Wojewody Mazowieckiego z 29.12.2011 r.
- 4 placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego:
 - 1) Rodzinny Dom Dziecka nr 1 w Wołominie przy ul. Geodetów 73, powołany Uchwałą Nr XX-164/04 Rady Powiatu Wołomińskiego z 9.11.2004 r., zezwolenie nr 60/2009 Wojewody Mazowieckiego z 15.12.2009 r.
 - 2) Rodzinny Dom Dziecka nr 2 w Nowych Załubicach przy ul. Opolskiej 73, gm. Radzymin, powołany Uchwałą Nr XXXVII-310/06 Rady Powiatu Wołomińskiego z 29.08.2006 r., zezwolenie nr 43/2009 Wojewody Mazowieckiego z 26.10.2009 r.

3) Rodzinny Dom Dziecka nr 3 w Wołominie przy ul. Przejazdowej 4, powołany Uchwałą Nr X-68/07 Rady Powiatu Wołomińskiego z 28.08.2007 r., zezwolenie nr 42/2009 Wojewody Mazowieckiego z 26.10.2009 r.

4) Rodzinny Dom Dziecka nr 4 w Duczkach przy ul. Willowej 18 gm. Wołomin, powołany Uchwałą Nr XVIII-131/08 Rady Powiatu Wołomińskiego z 22.04.2008 r., zezwolenie nr 41/2009 Wojewody Mazowieckiego z 26.10.2009 r. i nr 2673/2014 z 30.12.2014 r.

Na terenie Powiatu Wołomińskiego nie funkcjonują placówki wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym. Wyjaśniono, że zadanie to realizowane jest przez poszczególne gminy jako zadanie własne.

6. Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego

Uchwałą Nr IV-151/2013 Zarządu Powiatu Wołomińskiego z dnia 10 lipca 2013 roku ustalono i przyjęto procedurę kwalifikacyjną oraz powołano zespół kwalifikacyjny kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej i kandydatów do prowadzenia rodzinnego domu dziecka w celu wydania im zaświadczenia kwalifikacyjnego.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie szkoli kandydatów do rodzinnej pieczy zastępczej programem PRIDE-Rodzinna Opieka Zastępcza. Osobami szkolącymi są pracownicy Centrum, posiadający świadectwa ukończenia kursu kwalifikacyjnego dla trenerów Programów PRIDE: Rodzinna Opieka Zastępcza. Program szkolenia dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej pn. PRIDE: Rodzinna Opieka Zastępcza złożony przez Towarzystwo „Nasz Dom” w Warszawie, Al. Zjednoczenia 34, został zatwierdzony na okres 5 lat decyzją nr 27/2013/RZ Ministra Pracy i Polityki Społecznej znak: DSR-I-5121-37-1-TU/13 z dnia 29.11.2013 r.

Trenerzy Centrum w 2014 roku przeszkolili kandydatów na rodziny zastępcze w okresie 18.02.2014 r. do 14.05.2014 r. (grupa XIX) oraz od 11.09.2014 r. do 15.01.2015 r. (grupa XX). W szkoleniu grupy XIX wzięły udział rodziny zastępcze niezawodowe zobowiązane przez sąd do ukończenia szkolenia. W szkoleniu uczestniczyło 11 osób (5 rodzin i jedna osoba samotna). Szkolenie ukończyło 11 osób. Szkolenie grupy XX było szkoleniem dla kandydatów na rodziny zastępcze, w którym wzięło udział 8 osób, natomiast ukończyło 7 osób (2 rodziny i 3 osoby samotne). Aktualnie jedna z dwóch rodzin uzyskała pozytywne kwalifikacje do bycia niezawodową rodziną zastępczą.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie wydało w 2014 roku 4 zaświadczenia kwalifikacyjne (nr 1/2014, nr 2/2014, nr 3/2014, nr 4/2014 z 10.06.2014 r.) 4 osobom, które ukończyły szkolenie w terminie: 17.09.2013 – 14.01.2014 r. w wymiarze 54 godz. szkoleniowych

i konsultacji indywidualnych oraz 10 godz. praktyk dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej prowadzone przez trenerów PRIDE.

Natomiast w 2015 roku wydało 4 (nr 1/2015 i nr 2/2015 z 10.03.2015 r. oraz nr 3/2015 i nr 4/2015 z 21.05.2015 r.) 4 osobom, które ukończyły szkolenie w terminie 11.09.2014 – 15.01.2015 r. oraz w terminie 30.09.2014 – 16.12.2014 r. w wymiarze 55 godzin szkoleniowych i konsultacji indywidualnych oraz 10 godz. praktyk do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej.

Ponadto Centrum wyjaśniło, że w 2014 r. z 6 osób (z 3 rodzin zastępczych zawodowych), które złożyły wnioski o przekwalifikowanie na rodzinny dom dziecka, 4 osoby (2 rodziny) uzyskały zaświadczenia kwalifikacyjne do pełnienia funkcji rodzinnego domu dziecka.

Zgodnie z przyjętą procedurą kwalifikacyjną – w punkcie 5 i 6, kandydaci są kierowani na szkolenie po przeprowadzonej przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej analizie sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej oraz uzyskaniu pozytywnej oceny pod względem spełnienia warunków, o których mowa w art. 42 ust. 1 i 2 ustawy. W 2014 r. jedynie 4 kandydatów⁴ (z 18 posiadających świadectwo ukończenia szkolenia organizowanego przez Centrum) wnioskowo o wydanie zaświadczenia kwalifikacyjnego zawierającego potwierdzenie ukończenia tego szkolenia oraz spełniania warunków, o których mowa w art. 42 ustawy.

Art. 43 przed zmianą ustawy, w brzmieniu przed 19 września 2014 r. zakładał, że organizator rodzinnej pieczy zastępczej kieruje kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka na szkolenie, o którym mowa w art. 44 ust. 1, po przeprowadzeniu oceny, pod względem spełnienia warunków, o których mowa w art. 42 ust. 1 i 2.

Stosownie z art. 76 ust.4 pkt 13 ustawy, do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności: *przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o której mowa w art. 42 ust.7, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.*

Obecne uszczegółowione brzmienie art. 43 ustawy, również nakłada obowiązek wstępnej akceptacji przed skierowaniem na szkolenie kandydata do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, dokonanej na podstawie oceny spełnienia warunków, o których mowa w art. 42 ust. 1 i 2 (w tym opinii o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji

⁴ Szkolenia kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka w latach 2012 – 2014, przedstawione zostały w załączniku nr 1 do arkusza kontroli, tabeli 9.

rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka wystawioną przez psychologa, który posiada co najmniej wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku psychologia oraz 2-letnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym).

7. Organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej

W 2014 i 2015 roku organizowano wsparcie dla rodzinnej pieczy zastępczej w postaci grup wsparcia (spotkań i warsztatów tematycznych, w tym: jak motywować dzieci do nauki, procedury adopcyjne, pojęcie straty – utrata bliskiej osoby, problematyka szkolna – sposoby radzenia z problemami, seksualności i rozwoju, straty, budowania więzi i relacji rodzinnych). W grupach wsparcia uczestniczyło w zależności od 8 do 20 osób. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej zapewniał szkolenia mające na celu podnoszenie kwalifikacji rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka biorąc pod uwagę ich potrzeby. W 2014 r. przeprowadzono 40 godzinne warsztaty umiejętności wychowawczych pn. „Jak mówić żeby dzieci nas słuchały, jak słuchać żeby dzieci do nas mówiły” dla 10 osób sprawujących pieczę zastępczą.

W 2014 roku 14 rodzin zastępczych brało udział w projekcie „Okno na świat” w ramach POKL. Głównym celem projektu była integracja poprzez aktywizację społeczną, edukacyjną i zdrowotną uczestników. Rodziny zastępcze zdobywały kompetencje rodzicielskie podczas szkoleń, doskonalili umiejętności w zakresie kontrolowania emocji, pozyskali wiedzę w zakresie komunikacji partnerskiej i integracji emocjonalnej.

W 2015 roku rodziny zastępcze uczestniczyły w: 3 warsztatach pn.: „Dbamy o związki”, „Porozumieć się w związku”, „Jestem ojcem” oraz 13 osób w wyjeździe w terminie od 18.01. do 24.01.2015 r. na którym odbyły treningi: integracji emocjonalnej, komunikacji partnerskiej i kompetencji rodzicielskich.

W 2014 i 2015 r. rodziny zastępcze miały możliwość korzystania z poradnictwa psychologicznego prowadzonego przez Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej i Specjalistyczną Poradnię Rodzinną.

8. Wyznaczenie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej

Zarządzeniem nr 137/2011 Starosta Wołomiński z dnia 14.10.2011 r. wyznaczył Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Uchwałą Nr XVI - 157/2012 Rada Powiatu Wołomińskiego z dnia 23 marca 2012 r. nadała statut Centrum w brzmieniu określonym w załączniku do uchwały. Stosownie z § 2 Statutu, Centrum jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej oraz jednostką organizacyjną systemu pieczy zastępczej Powiatu Wołomińskiego. Ponadto w § 4 pkt 1 lit. c i pkt 2 zapisano, że Centrum realizuje zadania własne powiatu oraz zadania zlecone z zakresu administracji rządowej należące do

kompetencji Powiatu Wołomińskiego i Starosty Wołomińskiego z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, jak też na podstawie Zarządzenia Starosty Wołomińskiego wykonuje zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej zostały rozpisane w § 7 ww. Statutu.

Uchwałą nr IV-222/2014 Zarząd Powiatu Wołomińskiego z 13 września 2014r. przyjął Regulamin Organizacyjny Centrum, w brzmieniu określonym w załączniku do uchwały. Wykonanie uchwały powierzono Dyrektorowi Centrum.

Zgodnie z art. 76 ust. 2 ustawy, w Centrum utworzono *zespół do spraw rodzinnej pieczy zastępczej*, Regulamin uzupełniono o zadania przypisane organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

Centrum jest czynne w dni powszednie od poniedziałku do piątku w tym: w poniedziałek od godz. 9.00 – 17.00 we wtorek-piątek od 8.00 – 16.00 z zastrzeżeniem, że wybrane komórki organizacyjne Centrum ze względu na charakter wykonywanych zadań mogą mieć ustalone inne godziny pracy, w szczególności to dotyczy Specjalistycznej Poradni Rodzinnej i Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej.

Dyrektorem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie, od 18 stycznia 1999 jest Maciej Burakowski. Pan Starosta udzielił dyrektorowi Centrum upoważnień do realizowania zadań wynikających z: art. 182 ust. 3 oraz art. 35 ust. 2 i 3, art. 54 ust. 1 i 2, art. 55 ust. 1, art. 57 ust. 1a, 2 i 4 oraz art. 64 ust. 1, 2 i 5b, art. 42 ust. 6 i 6a oraz do prowadzenia egzekucji administracyjnej dotyczącej należności pieniężnych wynikających z decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pieczy zastępczej należących do właściwości powiatu.

Na dzień kontroli wykazano, że w Zespole ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej zatrudniano 10 osób, w tym 4 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej (jeden na zastępstwo). Pracę Zespołu uzupełniają pracownicy Specjalistycznej Poradni Rodzinnej.

Ustalenia:

- Zastrzeżenia budzi zatrudnianie w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie osób na stanowisku pracownika socjalnego w komórce realizującej zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, w tym wykonywanie przez pracownika socjalnego zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Obowiązki pracownika socjalnego są przedstawione w ustawie o pomocy społecznej, do którego w szczególności należy: praca socjalna i dokonywanie analizy i oceny zjawisk, które powodują zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej oraz kwalifikowanie do uzyskania tych świadczeń.

Wskazać również należy, że zgodnie z art. 79 ust. 3 ustawy, *praca koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej nie może być łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego.*

Koordinator rodzinnej pieczy zastępczej stanowi nowe zadanie i stanowisko w strukturze samorządów na szczeblu powiatu po wejściu w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która również określiła jego zadania w art. 77 ust. 3 tej ustawy.

Koordinatorzy rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnieni byli w wymiarze pełnego etatu, w systemie zadaniowego czasu pracy, spełniali wymagania dotyczące kwalifikacji określonych w art. 78 oraz wymogu określonego w art. 79 ust. 3 i 4 ustawy. Posiadali zakresy obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności.

W 2014 roku dwóch koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej objęło wsparciem 69 rodzin, w których opieką objęto 93 dzieci: 46 rodzin zastępczych spokrewnionych z 59 dziećmi, 22 zastępcze niezawodowe z 30 dziećmi, 1 rodzinę zastępczą zawodową (w 2014 roku w tej rodzinie przebywało 4 dzieci).

Ustalenia:

- W Centrum nie opracowano narzędzi standaryzujących przełożenie czasu pracy na poszczególne zadania wykonywane przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, biorąc pod uwagę realizację celów i potrzeb rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej, jak również wykonywany przez koordynatora zakres zadań, w tym: czas poświęcony na wsparcie i pomoc, działania pośrednie realizowane na rzecz rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i umieszczonych w nich dzieci, organizację własnego warsztatu pracy.

W zakresie podejmowanych działań w 2014 roku i 2015 r. (do dnia kontroli) w Centrum prowadzono dokumentację, w tym:

- sporządzano protokoły z posiedzeń Zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy (w Rejestrze protokołów odnotowano 26 posiedzeń Zespołów na dzień kontroli);
- koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej prowadzili *Karty czynności koordynatora*, notatki służbowe, sporządzali dokumentację, przedstawili sprawozdania za 2014 r. zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 7 ustawy;

- prowadzone są rejestry danych przekazywanych do sądu zgodnie z art. 46 ust. 4 ustawy (dane przekazano pismem z 03.06.15 r. znak: PCPR 8235/2/43/2015 do Sądu Rejonowego w Wołominie);
- wykaz opinii (dot. sytuacji dzieci przebywających w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka, funkcjonowania rodziny zastępczej i rodzinnych domów dziecka, dla sądu dot. kandydatów na rodziny zastępcze, zasadności przysposobienia dziecka przebywającego w rodzinie zastępczej i pozostałych wynikających z art. 139a ustawy, przyznania osoby do pomocy, przyznania środków na pokrycie kosztów związanych z remontem lub ze zmianą lokalu, w sprawie przyznania świadczeń pieniężnych na utrzymanie lokalu mieszkalnego, zasadności umieszczania większej liczby dzieci w rodzinie zastępczej niezawodowej);
- dotyczącą postępowania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w zakresie zgłaszania do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających – art. 76 ust. 4 pkt 16 ustawy;
- prowadzono akta dla każdej rodziny zastępczej, prowadzących rodzinny dom dziecka wraz z aktami dzieci.

Zgodnie z art. 129 ustawy organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej w celu:

- 1) ustalania aktualnej sytuacji rodzinnej dziecka;*
- 2) analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną;*
- 3) modyfikowania planu pomocy dziecku;*
- 4) monitorowania procedur adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą przysposobienie;*
- 5) oceny stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb;*
- 6) oceny zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej;*
- 7) informowania sądu o potrzebie umieszczenia dziecka w placówce działającej na podstawie przepisów o systemie oświaty, działalności leczniczej lub pomocy społecznej.*

Dyrektor Centrum wyjaśnił, że powołuje Zespół ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, który podczas posiedzenia w protokole zapisuje wnioski, uwagi, spostrzeżenia, kierunki pracy (podpisywana jest lista obecności). Po dokonaniu oceny sytuacji dziecka formułowana jest opinia dotycząca zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej. Opinia jest następnie przekazywana do sądu. Okazano wzór dokumentu pn. ocena sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej - rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka.

Ustalenia:

- Należałoby wypracować i przyjąć do stosowania nowe zasady dokonywania oceny sytuacji dziecka uwzględniając cele zawarte w art. 129 oraz zapis art. 4a ustawy: *dokonując oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz kwalifikując dziecko do przysposobienia, podmioty realizujące zadanie są obowiązane do wysłuchania dziecka, jeżeli jego wiek i stopień dojrzałości na to pozwalają, oraz stosownie do okoliczności uwzględniają jego zdanie.*

Stosownie z art. 132 Organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych im funkcji oraz jakości wykonywanej pracy.

Ocena odbywa się poprzez druk samooceny, który wypełniają obydwój rodzice zastępczy lub prowadzący rodzinny dom dziecka. Ocena rodziny zastępczej może być dokonywana również podczas zespołów do spraw oceny sytuacji dziecka. Przedstawiono wzór pn. *arkusz samooceny rodzica zastępczego w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie* (składający się z: I. Podstawowe informacje o rodzicu zastępczym, II. Ocena rodzica zastępczego, III. Ocena organizatora rodzinnej pieczy zastępczej). Część III. druku to ocena organizatora rodzinnej pieczy zastępczej sporządzana na podstawie informacji zawartych w druku samooceny oraz dotychczasowej współpracy z rodziną zastępczą.

Ustalenia:

- Sporządzana dokumentacja dotycząca dokonywanej oceny rodzin zastępczych nie obrazuje w sposób precyzyjny i rzeczowy ich kompetencji oraz predyspozycji do pełnienia powierzonych funkcji;
- Brak przyjętej skali ocen uniemożliwia czytelną weryfikację i ewentualne sformułowanie wniosków względem jakości wykonywanej pracy przez rodzinę zastępczą;
- Brak doprecyzowania skutków uzyskania oceny, a poprzez to wskazania możliwości wniesienia przez rodzinę zastępczą zastrzeżeń, stosownie z art. 134 ust. 2a ustawy.

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej przekazuje staroście i radzie powiatu stosownie do art. 76 ust. 4 pkt 15 ustawy, coroczne sprawozdanie z efektów pracy. *Sprawozdanie Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej za rok 2014* było przedstawione na VI Sesji Rady Powiatu Wołomińskiego w dniu 16 kwietnia 2015r.

Zgodnie z art. 182 ust. 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie składa zarządowi powiatu coroczne sprawozdanie z działalności powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz przedstawia zestawienie potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej. Powiatowe programy systemu pieczy zastępczej uchwalane są na podstawie zestawienia potrzeb.

Sprawozdanie z działalności za rok 2014 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie przekazało 13 lutego 2015 r. do Wydziału Finansowego Starostwa Powiatowego w Wołominie. Dyrektor Centrum wyjaśnił, że w sprawie zestawienia potrzeb w zakresie systemu pieczy zastępczej PCPR w tym samym czasie przedkłada ocenę zasobów pomocy społecznej dla Powiatu Wołomińskiego, w której zawarte są zadania związane ze wspieraniem rodziny i pieczy zastępczej, określające wartości liczbowe i kwotowe związane z realizacją ustawy. Ponadto uchwałą Rady Powiatu Wołomińskiego zgodnie z zapotrzebowaniem składanym przez tutejszą jednostkę przyznane zostały środki na realizację zadań przez PCPR, w tym na zadania w zakresie ww. ustawy. W programie rozwoju pieczy zastępczej zaplanowano budżet programu na 2015 r., zgodnie z zatwierdzonym przez Radę budżetem na bieżący rok.

9. Prowadzenie rejestru danych, o którym mowa w art. 46 ustawy

Pan Starosta upoważnił Dyrektora Centrum do prowadzenia rejestru danych, o którym mowa w art. 46 ustawy.

10. Realizacja obowiązku wynikającego z art. 38b ustawy

Zarząd Powiatu Wołomińskiego Uchwałą Nr V-204/2015 z dnia 11 sierpnia 2015 r. upoważnił Dyrektora Centrum do sprawowania kontroli nad rodzinami zastępczymi, prowadzącymi rodzinne domy dziecka oraz placówkami opiekuńczo-wychowawczymi zgodnie z art. 38b ust. 2 ustawy. Jednocześnie Pan Starosta wyjaśnił, że Zarząd Powiatu Wołomińskiego w swoich kompetencjach pozostawił kontrolowanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, którym jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wołominie. Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w związku z uzyskanym upoważnieniem do sprawowania kontroli został zobowiązany do niezwłocznego sporządzenia planu kontroli.

Przedstawiając powyższe ustalenia zobowiązuję Pana Starostę do podjęcia działań w celu wyeliminowania uchybień, a w szczególności do:

1. Spowodowania przyjęcia do realizacji 3-letniego programu, o którym mowa w art. 180 pkt 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Ponadto biorąc pod uwagę powyższe ustalenia przekazuję poniżej wnioski i uwagi dotyczące sposobu organizacji i realizacji przez powiat zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz wskazuję na potrzebę opracowania przez Organizatora Rodzinnej Pieczy Zastępczej:

- narzędzi standaryzujących przełożenie czasu pracy na poszczególne zadania wykonywane przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej;
- składu zespołu do spraw rodzinnej pieczy zastępczej, biorąc pod uwagę katalog zadań i obowiązków organizatora rodzinnej pieczy zastępczej wymienionych w art. 76 ust. 4 ustawy;
- nowych zasad dokonywania oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej oraz w rodzinnym domu dziecka, uwzględniających cele zawarte w art. 129 oraz treść art. 4a ustawy, a także spowodowanie poprawy jakości planów pomocy dziecku;
- czytelnych zasad dokonywania oceny rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka, mając na względzie art. 38b ust. 2 oraz art. 134 ust. 2a ustawy;
- procedur na okoliczność, o której mowa w art. 73 ustawy, tworzenia rodzin pomocowych, w przypadku gdy rodzina zastępcza okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku, tworzenia warunków do powstawania i działania rodzin pomocowych;
- bardziej wnikliwej analizy potrzeb powiatu w zakresie tworzenia rodzin pomocowych i placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym.

Przedstawiając powyższe informuję, że zgodnie z art. 197d ust. 2 ustawy⁵ kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia do Wojewody Mazowieckiego na adres: Mazowiecki Urząd Wojewódzki, Wydział Polityki Społecznej, Plac Bankowy 3/5, 00-950 Warszawa.

⁵ Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

W przypadku nieuwzględnienia przez Wojewodę Mazowieckiego zastrzeżeń oraz w przypadku nie zgłoszenia zastrzeżeń do zaleceń, należy w terminie 30 dni powiadomić o sposobie realizacji zaleceń Wydział Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie, a w przypadku ich uwzględnienia należy mieć na uwadze zmiany wynikające z powyższego faktu. Jednocześnie zobowiązuję do przekazania pisemnej informacji o wykorzystaniu wniosków pokontrolnych lub o przyczynach ich niewykorzystania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych uchybień.

z up. WOJEWODY MAZOWIECKIEGO

Artur Suda
Zastępca Dyrektora
Wydziału Polityki Społecznej